مجموعه قوانین و مقررات

قانون تجارت

با آخرین اصلاحات و الحاقات

+

قوانین خاص مهم قانون تجارت
قانون راجع به دلالان
آیین نامه اجراي تبصره ماده ١٤٤ لایحه قانوني اصلاح قسمتي از قانون تجارت مصوب ٢٤ اسفند ماه ١٣٤٧ درباره نحوه انتخاب بازرس شرکتهاي سهامي عام
قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت
آیین نامه اجرایي قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت
قانون صدور چک مصوب ١٦/٤/١٣٥٥با آخرین اصلاحات تا تاریخ١٣/٨/١٣٩٧
قانون اداره تصفیه امور ورشکستگي مصوب ٢٤/٤/١٣١٨
نظامنامه اجراء قانون ثبت شرکت ها مصوب دوم خردادماه ٣١٠ مصوب ١٦/٠٣/١٣١٠
قانون داوري تجاري بین المللي
قانون ثبت اختراعات، طرحهاي صنعتي و علائم تجاري
قانون تجارت الکترونیکي
قانون بازار اوراق بهادار جمهوري اسلامي ایران
قانون اجراي سیاستهاي کلي اصل چهل و چهارم (٤٤) قانون اساسي

فهرست

باب اول:تجار و معاملات تجارتی ۱۱

باب دوم: دفاتر تجارتی و دفتر ثبت تجارتی ۱۲

فصل اول: دفاتر تجارتی ۱۲

فصل دوم: دفتر ثبت تجارتی ۱۵

باب سوم: شرکتهای تجارتی ۱۶

فصل اول: در اقسام مختلفه شرکتها و قواعد راجعه به آنها ۱۶

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ ..... ۱۷

مبحث اول- «شرکت‌های سهامی» ۱۷

بخش ۱- تعریف و تشکیل شرکت سهامی ۱۷

بخش ۲- سهام ۲۶

بخش ۳- تبدیل سهام ۳۱

بخش ۴- اوراق قرضه ۳۴

بخش ۵- مجامع عمومی ۴۰

بخش ۶- هیأت مدیره ۴۸

بخش ۷- بازرسان ۸۵
بخش ۸- تغییرات در سرمایه شرکت ۶۲
بخش ۹- انحلال و تصفیه ۷۴
بخش ۱۰- حساب‌های شرکت ۸۲
بخش ۱۱- مقررات جزایی ۸۶
بخش ۱۲- مقررات مختلف مربوط به شرکت‌های سهامی ۹۵
مواد ۹۴ تا ۶۰۰ قانون تجارت ۱۰۷
مبحث دوم: شرکت با مسئولیت محدود ۱۰۷
مبحث سوم: شرکت تضامنی ۱۱۱
مبحث چهارم: در شرکت مختلط غیر سهامی ۱۱۶
مبحث پنجم: شرکت مختلط سهامی ۱۲۰
مبحث ششم: شرکت نسبی ۱۲۳
مبحث هفتم: شرکت‌های تعاونی تولید و مصرف ۱۲۴
فصل دوم: در مقررات راجعه به ثبت شرکتها و نشر شرکتنامه‌ها ۱۲۵
فصل سوم: در تصفیه امور شرکتها ۱۲۷
فصل چهارم: مقررات مختلفه ۱۲۹
مبحث دوم: در قبول و نکول ۱۳۲

مبحث سوم: در قبولی شخص ثالث ۱۳۳
مبحث چهارم: در وعده برات ۱۳۴
مبحث پنجم: ظهرنویسی ۱۳۴
مبحث ششم: مسئولیت ۱۳۵
مبحث هشتم: تأدیه وجه برات به واسطه شخص ثالث ۱۳۸
مبحث نهم: حقوق و وظایف دارنده برات ۱۳۸
مبحث یازدهم: برات رجوعی ۱۴۳
مبحث دوازدهم: قوانین خارجی ۱۴۵
فصل دوم:در فته‌طلب ۱۴۵
فصل سوم: چک ۱۴۶
باب پنجم: اسناد در وجه حامل ۱۴۸
باب ششم: دلالی ۱۵۰
فصل اول: کلیات ۱۵۰
فصل دوم: اجرت دلال و مخارج ۱۵۲
باب هفتم: حق‌العمل‌کاری (کمیسیون) ۱۵۵
باب هشتم: قرارداد حمل و نقل ۱۵۸
باب نهم: قائم‌مقام تجارتی و سایر نمایندگان تجارتی ۱۶۰

باب دهم: ضمانت ۱۶۱
باب یازدهم: در ورشکستگی ۱۶۳
فصل اول: در کلیات ۱۶۳
فصل دوم: در اعلان ورشکستگی و اثرات آن ۱۶۳
فصل سوم: در تعیین عضو ناظر ۱۶۶
فصل چهارم: در اقدام به مهر و موم و سایر اقدامات اولیه نسبت به ورشکسته ۱۶۶
فصل پنجم: در مدیر تصفیه ۱۶۷
فصل ششم: در وظایف مدیر تصفیه ۱۶۸
مبحث اول: در کلیات ۱۶۸
مبحث دوم: در رفع توقیف و ترتیب صورت دارایی ۱۶۹
مبحث سوم: در فروش اموال و وصول مطالبات ۱۷۱
مبحث پنجم : در تشخیص مطالبات طلبکارها ۱۷۳
فصل هفتم: در قرارداد ارفاقی و تصفیه حساب تاجر ورشکسته .. ۱۷۵
مبحث اول : در دعوت طلبکارها و مجمع عمومی آنها ۱۷۵
مبحث دوم: در قرارداد ارفاقی ۱۷۶
فقره اول: در ترتیب قرارداد ارفاقی ۱۷۶

فقره دوم: در اثرات قرارداد ارفاقی ۱۷۸
فقره سوم: در ابطال یا فسخ قرارداد ارفاقی ۱۷۹
فصل هشتم: در اقسام مختلفه طلبکارها و حقوق هر یک از آنها ۱۸۴
مبحث اول: در طلبکارهایی که رهینه منقول دارند ۱۸۴
فصل نهم: در تقسیم بین طلبکارها و فروش اموال منقول ۱۸۶
فصل دهم: در دعوی استرداد ۱۸۷
فصل یازدهم: در طرق شکایت از احکام صادره راجع به ورشکستگی ۱۸۹
باب دوازدهم: در ورشکستگی به تقصیر و ورشکستگی به تقلب ۱۹۱
فصل اول: در ورشکستگی به تقصیر ۱۹۱
فصل دوم: در ورشکستگی به تقلب ۱۹۳
فصل سوم: در جنحه و جنایاتی که اشخاص غیر از تاجر ورشکسته در امر ورشکستگی مرتکب می‌شوند ۱۹۳
فصل چهارم: در اداره کردن اموال تاجر ورشکسته در صورت ورشکستگی به تقصیر یا تقلب ۱۹۵
باب چهاردهم: اسم تجارتی ۱۹۸
باب پانزدهم: شخصیت حقوقی ۱۹۹
فصل اول: اشخاص حقوقی ۱۹۹

باب شانزدهم : مقررات نهایی ۲۰۰
مواد ۲۱ تا ۹۳ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ ..... ۲۰۲
مبحث اول- شرکتهای سهامی ۲۰۲
۱- کلیات ۲۰۲
۲- تشکیل شرکت ۲۰۴
۴- مفتشین شرکت و وظایف آنها ۲۱۱
۶- در تبدیل سهام ۲۱۴
۷- بطلان شرکت و یا بطلان اعمال و تصمیمات آن ۲۱۵
۸- مقررات جزایی ۲۱۷
۹- در انحلال شرکت ۲۱۸
قوانین خاص مهم قانون تجارت ۲۱۹
قانون راجع به دلالان ۲۰۲
آیین نامه اجرای تبصره ماده ۱۴۴ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۲۴ اسفند ماه ۱۳۴۷ درباره نحوه انتخاب بازرس شرکت‌های سهامی عام ۲۲۴
قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت ۲۲۷
آیین نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت ۲۳۲

قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶با آخرین اصلاحات تا تاریخ۱۳۹۷/۸/۱۳..... ۲۴۲
قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴..... ۲۸۷
نظامنامه اجراء قانون ثبت شرکت ها مصوب دوم خردادماه ۳۰۹
قانون داوری تجاری بین المللی..... ۳۲۰
قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری..... ۳۳۸
قانون تجارت الکترونیکی ۳۶۶
قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران..... ۳۹۳
قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی...۴۱۸

باب اول:تجار و معاملات تجارتی

ماده۱- تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجارتی قرار بدهد.

ماده۲- معاملات تجارتی از قرار ذیل است:

۱) خرید یا تحصیل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد.

۲) تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا به هر نحوی که باشد

۳) هر قسم عملیات دلالی یا حق‌العمل‌کاری (کمیسیون) و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.

۴) تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.

۵) تصدی به عملیات حراجی

۶) تصدی به هر قسم نمایشگاه‌های عمومی.

۷) هر قسم عملیات صرافی و بانکی.

۸) معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیر تاجر باشد.

۹) عملیات بیمه بحری و غیر بحری

۱۰) کشتی‌سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آنها.

ماده۳- معاملات ذیل به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها تجارتی محسوب می‌شود:

۱) کلیه معاملات بین تجار و کسبه و صرافان و بانکها.

۲) کلیه معاملاتی که تاجر یا غیر تاجر برای حوائج تجارتی خود می‌نماید.

۳) کلیه معاملاتی که اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجارتی ارباب خود می‌نماید.

۴) کلیه معاملات شرکتهای تجارتی

ماده۴- معاملات غیر منقول به هیچ وجه تجارتی محسوب نمی‌شود.

ماده۵- معاملات تجار تجارتی محسوب است مگر اینکه ثابت شود معامله مربوط به امور تجارتی نیست.

باب دوم: دفاتر تجارتی و دفتر ثبت تجارتی

فصل اول: دفاتر تجارتی

ماده۶- هر تاجری به استثنای کسبه جزء مکلف است دفاتر ذیل یا دفاتر دیگری را که وزارت عدلیه به موجب نظامنامه قائم‌مقام این دفاتر قرار می‌دهد داشته باشد:

۱) دفتر روزنامه.

۲) دفتر کل.

۳) دفتر دارایی.

۴) دفتر کپیه.

ماده۷- دفتر روزنامه دفتری است که تاجر باید همه روزه مطالبات و دیون و داد و ستد تجارتی و معاملات راجع به اوراق تجارتی (از قبیل خرید و

فروش و ظهرنویسی) و به‌طور کلی جمیع واردات و صادرات تجارتی خود را به هر اسم و رسمی که باشد و وجوهی را که برای مخارج شخصی خود برداشت می‌کند در آن دفتر ثبت نماید.

ماده۸- دفتر کل دفتری است که تاجر باید کلیه معاملات را لااقل هفته‌ای یک مرتبه از دفتر روزنامه استخراج و انواع مختلفه آن را تشخیص و جدا کرده هر نوعی را در صفحه مخصوصی در آن دفتر به طور خلاصه ثبت کند.

ماده۹- دفتر دارایی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارایی منقول و غیر منقول و دیون و مطالبات سال گذشته خود را به ریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نماید و این کار باید تا پانزدهم فروردین سال بعد انجام پذیرد.

ماده۱۰- دفتر کپیه دفتری است که تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت‌حسابهای صادره خود را در آن به ترتیب تاریخ ثبت نماید.

تبصره- تاجر باید کلیه مراسلات و مخابرات و صورت‌حسابهای وارده را نیز به ترتیب تاریخ ورود مرتب نموده و در لفاف مخصوصی ضبط کند.

ماده۱۱- دفاتر مذکور در ماده ۶ به استثناء دفتر کپیه قبل از آنکه در آن چیزی نوشته شده باشد به توسط نماینده اداره ثبت (که مطابق نظامنامه وزارت عدلیه معین می‌شود) امضاء خواهد شد. برای دفتر کپیه امضاء مزبور لازم نیست ولی باید اوراق آن دارای نمره ترتیبی باشد. در موقع تجدید سالیانه هر دفتر مقررات این ماده رعایت خواهد شد. حق امضاء از قرار هر صد صفحه یا کسور آن دو ریال به علاوه مشمول ماده (۱۳۵) قانون ثبت اسناد است.

ماده۱۲- دفتری که برای امضاء به متصدی امضاء تسلیم می‌شود باید دارای نمره ترتیبی و قیطان کشیده باشد و متصدی امضاء مکلف است صفحات دفتر را شمرده در صفحه اول و آخر هر دفتر مجموع عدد صفحات آن را با تصریح به اسم و رسم صاحب دفتر نوشته با قید تاریخ امضاء و دو طرف قیطان را با مهر سربی که وزارت عدلیه برای این مقصود تهیه می‌نماید منگنه کند. لازم است کلیه اعداد حتی تاریخ با تمام حروف نوشته شود.

ماده ۱۳- کلیه معاملات و صادرات و واردات در دفاتر مذکوره فوق باید به ترتیب تاریخ در صفحات مخصوصه نوشته شود ، تراشیدن و حک کردن و همچنین جای سفید گذاشتن بیش از آنچه که در دفترنویسی معمول است و در حاشیه و یا بین سطور نوشتن ممنوع است و تاجر باید تمام آن دفاتر را از ختم هر سالی لااقل تا ده سال نگاهدارد.

ماده۱۴- دفاتر مذکور در ماده ۶ و سایر دفاتری که تجار برای امور تجارتی خود به کار می‌برند در صورتی که مطابق مقررات این قانون مرتب شده باشد بین تجار ،در امور تجارتی، سندیت خواهد داشت و غیر این صورت فقط بر علیه صاحب آن معتبر خواهد بود.

ماده۱۵- تخلف از ماده ۶ و ماده ۱۱ مستلزم دویست تا ده هزار ریال جزای نقدی است. این مجازات را محکمه حقوق رأساً و بدون تقاضای مدعی‌العموم می‌تواند حکم بدهد و اجرای آن مانع اجرای مقررات راجع به تاجر ورشکسته که دفتر مرتب ندارد نخواهد بود.

فصل دوم: دفتر ثبت تجارتی

ماده۱۶- در نقاطی که وزارت عدلیه مقتضی دانسته و دفتر ثبت تجارتی تأسیس کند کلیه اشخاصی که در آن نقاط به شغل تجارت اشتغال دارند اعم از ایرانی و خارجی به استثنای کسبه جزء باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجارتی به ثبت برسانند و الاّ به جزای نقدی از دویست تا دو هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده۱۷- مقررات مربوطه به دفتر ثبت تجارتی را وزارت عدلیه با تصریح به موضوعاتی که باید به ثبت برسد به موجب نظامنامه معین خواهد کرد.

ماده۱۸- شش ماه پس از الزامی شدن ثبت تجارتی هر تاجری که مکلف به ثبت است باید در کلیه اسناد و صورت‌حسابها و نشریات خطی یا چاپی خود در ایران تصریح نماید که در تحت چه نمره به ثبت رسیده و الاّ علاوه بر مجازات مقرر در فوق به جزای نقدی از دویست تا دو هزار ریال محکوم می‌شود.

ماده۱۹- کسبه جزء مذکور در این فصل و فصل اول مطابق مقررات نظامنامه وزارت عدلیه تشخیص می‌شوند.

باب سوم: شرکتهای تجارتی

فصل اول: در اقسام مختلفه شرکتها و قواعد راجعه به آنها

ماده۲۰- شرکتهای تجارتی بر هفت قسمت است:

۱) شرکت سهامی.

۲) شرکت با مسئولیت محدود.

۳) شرکت تضامنی.

۴) شرکت مختلط غیر سهامی.

۵) شرکت مختلط سهامی.

۶) شرکت نسبی.

۷) شرکت تعاونی تولید و مصرف.

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷

مبحث اول- «شرکت‌های سهامی»

بخش ۱- تعریف و تشکیل شرکت سهامی

ماده۱- شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سهام آنها است.

ماده۲- شرکت سهامی شرکت بازرگانی محسوب می‌شود ولو این که موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد.

ماده۳- در شرکت سهامی تعداد شرکاء نباید از سه نفر کمتر باشد.

ماده۴- شرکت سهامی به دو نوع تقسیم می‌شود:

نوع اول- شرکت‌هایی که مؤسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می‌کنند. این گونه شرکت‌ها شرکت سهامی عام نامیده می‌شوند.

نوع دوم- شرکت‌هایی که تمام سرمایه آنها در موقع تأسیس منحصراً توسط مؤسسین تأمین گردیده است. این گونه شرکت‌ها شرکت سهامی خاص نامیده می‌شوند.

تبصره- در شرکت‌های سهامی عام عبارت «شرکت سهامی عام» و در شرکت‌های سهامی خاص عبارت « شرکت سهامی خاص» باید قبل از نام شرکت یا بعد از آن بدون فاصله با نام شرکت در کلیه اوراق و اطلاعیه‌ها و آگهی‌های شرکت به طور روشن و خوانا قید شود.

ماده۵- در موقع تأسیس سرمایه شرکت‌های سهامی عام از پنج میلیون ریال و سرمایه شرکت‌های سهامی خاص از یک میلیون ریال نباید کمتر باشد. در صورتی که سرمایه شرکت بعد از تأسیس به هر علت از حداقل مذکور در این ماده کمتر شود باید ظرف یک سال نسبت به افزایش سرمایه تا میزان‌حداقل مقرر اقدام به عمل آید یا شرکت به نوع دیگری از انواع شرکت‌های مذکور در قانون تجارت تغییر شکل یابد وگرنه هر ذینفع می‌تواند انحلال آن را از دادگاه صلاحیتدار درخواست کند. هرگاه قبل از صدور رأی قطعی موجب درخواست انحلال منتفی گردد دادگاه رسیدگی را موقوف خواهد نمود.

ماده۶- برای تأسیس شرکت‌های سهامی عام مؤسسین باید اقلاً بیست درصد سرمایه شرکت را خود تعهد کرده و لااقل سی و پنج درصد مبلغ تعهدشده را در حسابی به نام شرکت در شرف تأسیس نزد یکی از بانک‌ها سپرده سپس اظهارنامه‌ای به ضمیمه طرح اساسنامه شرکت و طرح اعلامیه پذیره نویسی سهام که به امضاء کلیه مؤسسین رسیده باشد در تهران به اداره ثبت شرکت‌ها و در شهرستان‌ها به دایره ثبت شرکت‌ها و در نقاطی که دایره ثبت شرکت‌ها وجود ندارد به اداره ثبت اسناد و املاک محل تسلیم و رسید دریافت کنند.

تبصره- هرگاه قسمتی از تعهد مؤسسین به صورت غیر نقد باشد باید عین آن یا مدارک مالکیت آن را در همان بانکی که برای پرداخت مبلغ نقدی‌حساب باز شده است تودیع و گواهی بانک را به ضمیمه اظهارنامه و ضمائم آن به مرجع ثبت شرکت‌ها تسلیم نمایند.

ماده۷- اظهارنامه مذکور در ماده ۶ باید با قید تاریخ به امضاء کلیه

مؤسسین رسیده و موضوعات زیر مخصوصاً در آن ذکر شده باشد:

۱- نام شرکت.

۲- هویت کامل و اقامتگاه مؤسسین.

۳- موضوع شرکت.

۴- مبلغ سرمایه شرکت و تعیین مقدار نقد و غیر نقد آن به تفکیک.

۵- تعداد سهام با نام و بی‌نام و مبلغ اسمی آنها و در صورتی که سهام ممتاز نیز مورد نظر باشد تعیین تعداد و خصوصیات و امتیازات این گونه سهم.

۶- میزان تعهد هر یک از مؤسسین و مبلغی که پرداخت کرده‌اند با تعیین شماره حساب و نام بانکی که وجوه پرداختی در آن واریز شده است. درمورد آورده غیر نقد تعیین اوصاف و مشخصات و ارزش آن به نحوی که بتوان از کم و کیف آورده غیر نقد اطلاع حاصل نمود.

۷- مرکز اصلی شرکت.

۸- مدت شرکت.

ماده۸- طرح اساسنامه باید با قید تاریخ به امضاء مؤسسین رسیده و مشتمل بر مطالب زیر باشد:

۱- نام شرکت.

۲- موضوع شرکت به طور صریح و منجز.

۳- مدت شرکت.

۴- مرکز اصلی شرکت و محل شعب آن اگر تأسیس شعبه مورد نظر باشد.

۵- مبلغ سرمایه شرکت و تعیین مقدار نقد و غیر نقد آن به تفکیک.

۶- تعداد سهام بی‌نام و با نام و مبلغ اسمی آنها و در صورتی که ایجاد سهام ممتاز مورد نظر باشد تعیین تعداد و خصوصیات و امتیازات اینگونه سهام.

۷- تعیین مبلغ پرداخت شده هر سهم و نحوه مطالبه بقیه مبلغ اسمی هر سهم و مدتی که ظرف آن باید مطالبه شود که به هر حال از پنج سال متجاوز نخواهد بود.

۸- نحوه انتقال سهام با نام.

۹- طریقه تبدیل سهام با نام به سهام بی‌نام و بالعکس.

۱۰- در صورت پیش‌بینی امکان صدور اوراق قرضه، ذکر شرایط و ترتیب آن.

۱۱- شرایط و ترتیب افزایش و کاهش سرمایه شرکت.

۱۲- مواقع و ترتیب دعوت مجامع عمومی.

۱۳- مقررات راجع به حد نصاب لازم جهت تشکیل مجامع عمومی و ترتیب اداره آنها.

۱۴- طریقه شور و اخذ رأی و اکثریت لازم برای معتبر بودن تصمیمات مجامع عمومی

۱۵- تعداد مدیران و طرز انتخاب و مدت مأموریت آنها و نحوه تعیین جانشین برای مدیرانی که فوت یا استعفا می‌کنند
یا محجور یا معزول یا به جهات قانونی ممنوع می‌گردند.

۱۶- تعیین وظایف و حدود اختیارات مدیران.

۱۷- تعداد سهام تضمینی که مدیران باید به صندوق شرکت بسپارند.

۱۸- قید اینکه شرکت یک بازرس خواهد داشت یا بیشتر و نحوه انتخاب و مدت مأموریت بازرس.

۱۹- تعیین آغاز و پایان سال مالی شرکت و موعد تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان و تسلیم آن به بازرسان و به مجمع عمومی سالانه.